Mektep oqıwshıları ushın tayarlanǵan «Klimat ózgeriwi» temasındaǵı viktorina

Viktorina qağıydaları

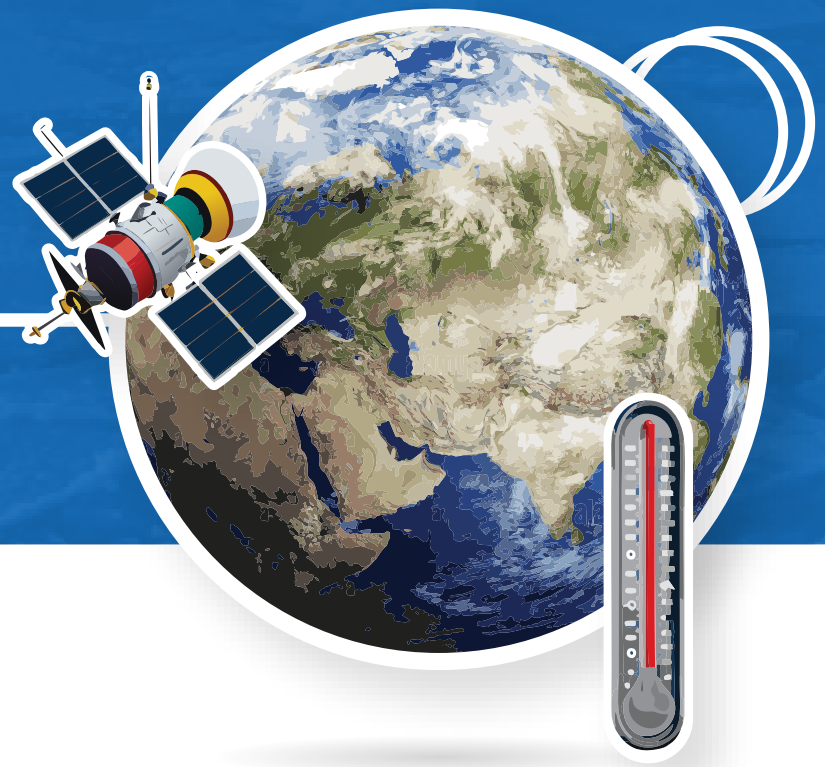
Oyınnıń tiykarın «Klimat ózgeriwi» temasındağı qızıqlı sorawlar keltirilgen kartalar quraydı. Viktorina sorawları «Klimat qutıshası» qollanbasın tolıqtırıp, materialdı jaqsıraq ózlestiriwge hám túsiniklerdi bekkemlewge járdem beredi.

Toplamda sorawlar berilgen 100 kartochka bar. Hár bir soraw ushın tórt juwap jazılǵan bolıp, olardıń tek birewi durıs. Hár bir durıs juwap ushın viktorina qatnasıwshısı bir ball aladı. Eń kóp ball toplaǵan qatnasıwshı jeńimpaz boladı. Klimat viktorinasınıń barlıq sorawları «Klimat qutıshası» qollanbasınıń bólimlerine muwapıq úsh temaǵa bólingen:

1. Klimat ózgeriwi mashqalası.
2. Klimat ózgeriwi tábiyat hám adamlarǵa qanday tásir kórsetedi. Onıń aqıbetlerine beyimlesiw múmkin be?
3. Qalayınsha qáwipli klimat ózgeriwi aqıbetleriniń aldın alıw múmkin?

Baslawshıǵa járdem sıpatında sorawlarǵa durıs juwaplar dizimi óz aldına «Juwaplar» kartasında keltirilgen.

Klimat ózgeriwi **mashqalası**

1	XIX ásir ortalarına salıstırǵanda Jerdegi ortasha hawa temperaturası:
A	ózgermegen;
B	páseygen;
C	kóterilgen;
D	keskin kóterilip, keyin jáne páseygen.

2	XIX ásirdiń ekinshi yarımına salıstırǵanda Jerdegi temperatura qanshaǵa kóterilgen?
A	1,2 °C ǵa;
B	2 °C ǵa;
C	5 °C ǵa;
D	10 °C ǵa.

3	Jerdiń hawa qabıǵı ne dep ataladı?
A	gidrosfera;
B	litosfera;
C	atmosfera;
D	kriosfera.

4	Klimat - bul:
A	belgili bir aymaqta uzaq múddet dawamındağı hawa rayı rejimi;
B	jawın-shashın júz beriwi jiyiligin kórsetetuğın hawa-rayınıń sıpatlaması;
C	hápte dawamındağı hawa-rayı jağdayı;
D	eski adamlardıń alğan tásirleri, hawa rayı belgileri.

5	Tómendegi parametrlerdiń qaysısı belgili bir aymaq klimatın sıpatlaw ushın qollanılmaydı?
A	hawa temperaturası;
B	jawın-shashın rejimi;
C	jiyi esetuǵın samallar;
D	uzınlıq.

6	Ispaniyanıń Barselona qalası ushın qanday klimat túri tán?
A	ekvatorial;
B	ortasha;
C	tropikalıq;
D	subtropikalıq.

7	Tómendegilerdiń qaysılarına ıǵallı klimat tán:
A	Irlandiya;
B	Mongoliya;
C	Arqa Afrika;
D	Greciya.

8	Qaysı klimat poyası ushın turaqlı joqarı hawa temperaturası hám jıl dawamında kóp muǵdarda jawın-shashın bolıwı tán boladı?
A	Ekvatorial;
B	subekvatorial;
C	tropikalıq;
D	subtropikalıq.

9	Klimat túrin anıqlań: «Jazda ortasha temperatura +30 °C, qısta +20 °C, jawın-shashın kóp muǵdarda, biraq kópshilik jazda jawadı».
A	Ekvatorial;
B	subekvatorial;
C	tropikalıq;
D	subtropikalıq.

10	Arqa yarım shardıń subekvatorial klimat zonasında qıs máwsiminde qanday massalar kóp boladı?
A	Arktika;
B	ortasha;
C	ekvatorial;
D	tropikalıq.

11	Hawa massasınıń qaysı túrine joqarı temperatura hám tómen ıǵallıq tán?
A	Arktika;
B	ortasha;
C	ekvatorial;
D	tropikalıq.

12	Planetamızdağı sayadağı eń joqarı hawa temperaturası +56,7 °C dizimge alınǵan jer:
A	Namib shóli;
B	Óli teńiz;
C	Ólim alabı;
D	Sahara shóli.

13	Hawa rayı ısıwı qay jerde tez júz beredi?
A	Qubla Evropada;
B	tropikalıq keńliklerde;
C	Arktikada;
D	Qubla yarım sharda.

14	Hawa rayın baqlaw, izertlew hám boljaw menen shuǵıllanatuǵın pán ne dep ataladı?
A	Klimatologiya;
B	gidrologiya;
C	glaciologiya;
D	meteorologiya.

15	Paleoklimatologiya páni neni izertleydi?
A	Ótmishtegi klimat;
B	búgingi kúndegi insan iskerligi menen baylanıslı klimat ózgeriwleri;
C	tawlardağı klimat shárayatı;
D	keleshektegi klimat.

16	Ilimpazlar bunnan júz mıń jıllar burın Jerde klimat qanday bolǵanın biliw ushın usı usıllardıń qaysısınan paydalanǵan?
A	Tereklerdiń jıllıq saqıynaların analizlew;
B	Antarktika muzlarındaǵı hawa kóbiklerin izertlew;
C	kosmik jasalma joldaslar arqalı alınǵan súwretlerdi kórip shıǵıw;
D	meteorologiyalıq baqlawlar maǵlıwmatların analizlew.

17	Sońǵı muzlıq dáwiri qashan tamamlanǵan?
A	Shama menen 100 jıl aldın;
B	shama menen 1000 jıl aldın;
C	shama menen 10 000 jıl aldın;
D	shama menen 100 000 jıl aldın.

18	Ilimpazlar keyingi muzlıq dáwiri qashan bolıwın prognoz qılmaqta?
A	Hesh qashan;
B	1-3 million jıldan keyin;
C	10-30 mıń jıldan keyin;
D	100-300 mıń jıldan keyin.

19	Tómendegi faktorlardıń qaysısı klimatqa tek qısqa múddetli tásir kórsetedi? (bir neshe jıl yamasa on jıllıqlar kóleminde)?
A	Materikler háreketi;
B	vulkan atılıwı;
C	jer kósheriniń awıw múyeshi ózgeriwi;
D	insan iskerligi menen baylanıslı ıssıxana gazleri taslandıları.

20	Vulkan atılıwı klimatqa qanday tásir kórsetedi?
A	Ulıwma tásiri joq;
B	temperaturanıń kóteriliwine alıp keledi;
C	temperaturanıń tómenlewine alıp keledi;
D	Ayırım jerlerde temperaturanıń kóteriliwine, basqalarında bolsa tómenlewine alıp keledi.

21	Tómendegi gazlerdiń qaysısı ıssıxana gazi esaplanadı?
A	Azot (N_2);
B	karbonat angidrid (CO_2);
C	uglerod oksidi (CO);
D	kislorod (O_2).

22	Insan iskerligi menen baylanıslı barlıq taslandılardıń 75 procenti qaysı ıssıxana gazleri úlesine tuwra keledi?
A	Metan (CH_4);
B	karbonat angidrid (CO_2);
C	kúkirt geksaxloridi (SF_6);
D	dinitrogen oksidi (NO_2).

Klimat **ózgeriwiniń aqıbetleri**

23 Hawa rayı ısıǵanda Dúnya júzlik okean qáddi:

A kóteriledi;

B páseyedi;

C ózgermeydi;

D bahalap bolmaydı.

24 Eger usı ásirdiń aqırına kelip, okean qáddi bir metrden zıyat kóterilse, tómendegi mámleketlerdiń qaysı biri kóbirek zıyan kóredi?

A Bangladesh;

B Shveycariya

C Avstriya;

D Nepal.

25 Tómendegi qalalardıń qaysıları ushın teńiz qáddiniń kóteriliwi qáwipli emes?

A Bangkok;

B Jańa Orlean;

C Shanxay;

D Vena.

26 «Edoma» degen ne?

A	eski, qurıp qalǵan dárya ańǵarları;
B	tayga toǵayındaǵı jewge bolatuǵın ósimlikler;
C	aq ayıw ushın ańsat ólja bolatuǵın tyulenler;
D	jaǵalarına tolqınlardıń urılıwı tásirinde jemirilip, joq bolıp ketetuǵın atawlar.

27 Dúnyanıń qaysı regionlarında tornado yamasa kúshli quyın (dúbeley) kóbirek júz beredi?

A Oraylıq Aziyada;

B Arktikada;

C Afrikanıń batıs jaǵalawlarında;

D AQSHtıń oraylıq hám qubla shtatlarında.

28	Atap ótilgen qáwipli tábiyiy hádiyselerdiń qaysısınıń júz beriw jiyiligine klimat ózgeriwi tásir ete almaydı?
A	Qurǵaqshılıq;
B	jer silkiniwi;
C	kúshli dúbeley yamasa quyın;
D	qar kóshiwi.

29 Qar bolmasa, eskimoslar qanday turaq jay qura almaydı?

A otaw;

B iglu;

C ail;

D vigvam.

30 Túrlerdiń hár qıylılıǵı boyınsha en bay ekosistema:

A marjan rifi;

B tayga toǵayı;

C tropikalıq toǵay;

D Afrika savannası.

31	Dúnya júzlik okean qáddiniń kóteriliwi hám hawa temperaturasınıń kóteriliwi qaysı ekosistemalarǵa tásir kórsetpeydi?
A	Duzlı batpaqlarǵa;
B	marjan riflerine;
C	alp otlaqlarına;
D	mangra toǵaylarına.

32 Ózińizdi ekoturist dep esaplawıńız múmkin, eger:

A sapar waqtında otta awqat pisirseńiz;

B planetamızdıń eń gózzal jerlerine sayaxat etseńiz;

C siyrek gezlesetuǵın haywanlardı baqlasańız;

D sayaxat waqtında tábiyatqa tásirińizdi azaytıwǵa umtılsańız.

33 Qay jerde hár qanday xojalıq iskerligi qadağan etilgen:

A tábiyat bağlarında;

B buyırtpa qorıqxanalarda;

C qorıqxanalarda;

D milliy bağlarda.

34	Biosfera rezervatı - bul
A	pútkil biosfera;
B	tipik tábiyat toparları;
C	awlanatuǵın haywanlardıń siyrek gezlesetuǵın túrleri;
D	eń gózzal tábiyiy obektler qorǵalatuǵın orın.

35 Qaysı mámleket toǵaylar maydanı boyınsha dúnyada birinshi orında turadı?

A Kanada;

B AQSH;

C Braziliya;

D Rossiya.

36	Tayganıń arqa shegarasın qanday klimat faktorı belgileydi?
A	Temperatura;
B	jawın-shashın muǵdarı;
C	atmosfera basımı;
D	bultlılıq

37	Arqa yarım shardıń ortasha klimat lentasında toǵaydıń qubla shegarası ornın qanday klimat faktorı belgileydi?
A	Temperatura;
B	jawın-shashın muǵdarı;
C	atmosfera basımı;
D	bultlılıq

38 Tómendegi iyne japıraqlı terek túrleriniń qaysısı Sibirde kóbirek tarqalǵan?

A Shırsha,

B arsha,

C listvennica,

D kedr.

39	Tómendegi japıraqlı terek túrleriniń qaysısı Arqa Amerikada keń tarqalǵan?
A	Klyon;
B	osina;
C	olxa;
D	tal.

40 Shıǵıs Sibirde shırsha terekleriniń dala ekosistemalarına bastırıp kiriwi baqlanbaqta. Bul hádiyseniń klimat penen baylanıslı sebebi nede?

A Hawa temperaturasınıń kóteriliwi;

B temperaturasınıń tómenlewi;

C jawın-shashınnıń kóbeyiwi;

D jawın-shashınnıń azayıwı.

41 Jas toǵaylarda uglerodtıń jutılıwı:

A joqarı dárejede;

B pás dárejede;

C júz bermeydi;

D jas toǵaylar uglerodtı joǵaltadı.

42	Úlken ("qari") terekler kóp bolgan togaylarda uglerodtıń ajıralıp shıǵıwı hám jutılıwı qalay júz beredi?
A	Shıǵarılǵannan kóre kóbirek jutıladı;
B	jutılǵannan kóre kóbirek shıǵarıladı;
C	jutılıw kólemi shama menen shıǵarılıw kólemine teń;
D	«qartayǵan» terekler uglerodtı juta almaydı.

43	Kanada toǵayları atmosferadaǵı uglerod quramına qanday tásir kórsetedi?
A	Olar karbonat angidridti jutadı;
B	karbonat angidrid deregi esaplanadı;
C	shıǵarıw kólemi jutıw kólemine teń;
D	atmosfera menen gaz almasıw bolmaydı.

44 Jerdegi dushshı suw rezervleriniń tiykarǵı bólegi qay jerde toplanǵan:

A kóllerde;

B dáryalarda;

C muzlıqlarda;

D jer astı suwlarında.

45	Adamlar tárepinen paydalanılatuǵın barlıq dushshı suwdıń 70 procenti tómendegilerge jumsaladı:
A	ishimlik;
B	awqat tayarlaw;
C	sanitariya mútájlikleri;
D	atızlardı suwǵarıw.

46	Dúnyanıń usı regionlarınıń qaysısı kúshli qurǵaqshılıqqa beyim?
A	Oraylıq Afrika;
B	Qubla-Shıǵıs Aziya;
C	Karib teńiziniń kishi atawları;
D	Skandinaviya mámleketleri.

47 Jaqın on jıllıqlarda Oraylıq Aziya mámleketleri dus keletuǵın tiykarǵı klimat mashqalaları:

A suw jetispewshiligi;

B ıǵallıq artıwı;

C máńgi muzlıqlardıń eriwi;

D tropikalıq ciklonlar.

48	Qubla-Shıǵıs Aziyada dúnya júzlik okean qáddiniń kóteriliwi sebepli qaysı awıl xojalıǵı eginlerin jetistiriw sezilerli dárejede páseyiwi múmkin?
A	salı;
B	biyday;
C	arpa;
D	mákke.

49 Tawlarda klimat ózgeriwiniń tiykarǵı kórsetkishi:

A muzlıqlardıń eriwi;

B taw balpaq tıshqanları populyaciyasınıń azayıwı;

C taw dáryalarınıń quriwı;

D jawın-shashınnıń azayıwı.

50	Klimat ózgeriwi sebepli tawlarǵa bağıshlanǵan qaysı shıǵarmanıń ataması fantastikaǵa aylanıwı múmkin:
A	R.Byorns «Bultlar uyqılap atırǵan jar taslı tawlar...»;
B	M.Yu. Lermontov «Kavkaz tutqını»;
C	E. Bronte «Gúldirmamalı asıw»;
D	E. Xeminguey «Kilimanjaro qarları».

51	Tawlardağı sel - bul:
A	jawıp atırǵan yaki qıyalıqtan jılısıp túsip atırǵan qar massası;
B	kúshli suw tasqını;
C	ılay hám tas ağımı;
D	dúbeleyli samal.

52 Ne sebepli ayırım muzlıq kólleri ushın klimat ózgeriwi úlken qáwip tuwdıradı?

A Suwda zıyanlı ximiyalıq birikpeler payda boladı.

B Hawa temperaturasınıń kóteriliwi sebepli suw qattı ısıp ketedi.

C Muzlıqlardıń eriwi nátiyjesinde kólde suw qáddi kóterilip, suw tasqını hám sel ağımına alıp keliwi múmkin.

D Kóllerde awırtıp shağatuğın qáwipli shıbın-shirkeyler payda boladı.

53	Atap kórsetilgen ekonomika tarmaqlarınıń qaysısı tawlı aymaqlarǵa tán hám klimat ózgeriwi tásirine kemirek beyim?
A	Turizm;
B	kánshilik;
C	awıl xojalığı;
D	gidroelektr energiyasın islep shıǵarıw.

54 Rossiya aymaǵınıń neshe procentin máńgi muzlıqlar iyelegen?

A 80 %;

B 60 %;

C 30 %;

D 20 %.

55 Sońǵı 40 jıl ishinde Arktikadaǵı muzlıq maydanı qanshaǵa qısqardı?

A 10 %;

B 20 %;

C 50 %;

D 100 %.

56 Tómendegi klimat ózgeriwi menen baylanıslı qubılıslardıń qaysısı Arktikada insan ómiri hám ekosistemalarına eń az tásir kórsetedi?

A Samallardıń kúsheyiwi (boran hám teńiz dawılı);

B teńiz muzlarınıń maydanı hám qalıńlıǵınıń qısqarıwı;

C jazda uzaq múddetli ıssılıq tolqınları;

D máńgi muzlıqlardıń eriwi.

57 «Issılıq atawı» degen ne?

A	tropikalıq keńliklerde jaylasqan ataw;
B	teńiz qáddiniń kóteriliwi sebepli tolıq suw basıw qáwpi astında bolǵan ataw;
C	úlken qalanıń orayı, ol jerde hawa temperaturası qala shetine qaraǵanda joqarı;
D	toǵaydıń órtte janıp kúl bolǵan bólegi.

58	Klimat ózgeriwi sebepli tómendegi adamlardıń qaysısı birinshi bolıp jumısın joǵaltıwı múmkin?
A	Singapurdaǵı bankir;
B	Hindstandaǵı oqıtıwshı;
C	Keniyadaǵı fermer;
D	Meksikadaǵı órt óshiriwshi.

59 **Bul adamlardıń qaysı birin klimat ózgeriwi sebepli kóshiwge májbúr bolǵan migrant dew múmkin?**

A	Túrkiyaǵa teńiz boyında jasaw ushın kóship kelgen nemis pensioneri.
B	Germaniyaǵa jumıs islew ushın ketken túrk jumısshısı.
C	Awılı kúshli dúbeley sebepli wayran bolǵanı ushın AQSHqa kóship ketken Gaiti puqarası.
D	Joqarı miynet haqı usınıs etkeni ushın arqadaǵı Montana shtatına kóship ótken qubladaǵı Texas shtatı fermeri.

60 Dúnya júzinde qansha adam kámbaǵallıq shegarasında jasaydı?

A 50 %;

B 35 %;

C 15 %;

D 10% ten kem.

61 Tómendegi ellerdiń qaysısınıń xalqı eń kem dáramatqa iye?

A Braziliya;

B Germaniya;

C Túrkmenstan;

D Efiopiya.

Klimat ózgeriwi **aqıbetlerin jumsartıw**

Uglerod izi

62	Insan iskerligi menen baylanıslı ıssıxana gazleri taslandılarınıń tiykarǵı deregi:
A	Toǵaydaǵı tereklerdi kesiw;
B	avtomobil transportı;
C	energiyanı islep shıǵarıw hám tutınıw;
D	awıl xojalıǵı.

63 Qaysı mámlekette atmosferaǵa ıssıxana gazleri eń kóp ajıralıp shıǵadı?

A AQSH;

B Qıtay;

C Rossiya;

D Ullı Britaniya.

64	Tómendegi energiya dereklerinińqaysısı qayta tiklenbeytuǵın energiya bolıp esaplanadı?
A	Suwdıń kóterilip-qaytıwı;
B	biojanılǵı;
C	neft;
D	quyash energiyası.

65 Atap ótilgen energiya dereklerinińqaysısı uglevodorodlı shiyki zat emes?

A	Uran;
B	tábiyiy gaz;
C	torf;
D	qońır kómir.

66 Dúnyada eń kóp paydalanılatuǵın energiya qaysı energiya deregine tuwra keledi?

A Tábiyiy gaz;

B neft;

C otın;

D samal energiyası.

67	Qaysı energiya derekleri paydalanılǵanda ıssıxana gazleri eń az muǵdarda ajıralıp shıǵadı?
A	Qońır kómir;
B	tábiyiy gaz;
C	quyash energiyası;
D	neft.

68	Qaysı energiya dereginiń úlesine islep shıǵarılǵan energiya birligine salıstırǵanda eń kóp ıssıxana gazleri tuwra keledi?
A	Kómir;
B	quyash energiyası;
C	neft;
D	tábiyiy gaz.

69 Neftten qanday zattı alıw múmkin emes?

A Shiyshe;

B rezina;

C plastmassa;

D gaz.

70 **Jıllılıq elektr orayı (JEO) hám jıllılıq elektr stanciyası (JES) arasındağı ayırmashılıq nede?**

A	JEOda suw ısıtıladı, JESte elektr energiyası islep shıǵarıladı.
B	JEO iri qalalar ushın, al JES kishi qala hám awıllar ushın elektr energiyasın islep shıǵaradı.
C	JEO elektr hám jıllılıq energiyasın islep shıǵaradı, al JES tek elektr energiyasın islep shıǵaradı.
D	JEO - bul kishi JES tarmaǵınan energiya alatuǵın oraylıq bólistiriw stanciyası.

71 Atom stanciyalarınıń tiykarǵı mashqalası nede?

A	Olar eń kóp karbonat angidrid bólip shıǵaradı.
B	Olar qáwipli radioaktiv shıǵındılar payda etedi, baxıtsız hádiyseler júz beriw qáwpi bar.
C	Stanciya qurıw ushın sáykes keletuǵın orın tańlaw qıyın.
D	Jer túbinde yadro janılǵısı derlik qalmaǵan.

72	Teńiz samal stanciyaları qay jerde qurıladı:
A	qurǵaqlıqta, jaǵa sızıǵı boylap;
B	okean ortasında;
C	tawlarda;
D	teńizdiń jaǵaǵa jaqın jerinde.

73 Biomassa qayta tiklenetuǵın energiya deregi esaplanadı ma?

A	Yaq, sebebi jer astındaǵı áyyemgi organizmler qaldıqlarınıń ornın toltırıwdıń imkanı joq.
B	Yaq, sebebi onıń energiyası jańǵanda elektr energiyasına aylanadı.
C	Awa, sebebi energiya joǵalmaydı.
D	Awa, sebebi ósimlikler tağı ósedi.

74 Braziliyada avtomobil janılǵısınıń 1/5 bólegi tómendegilerden islep shıǵarıladı:

A banan qabıǵı;

B kofe dánleri;

C qant qamısı;

D kokos mayı

75	Qaysı elektr stanciyası gidroenergetika menen baylanıslı emes?
A	GES;
B	MRES;
C	GTES;
D	suw kóterilip-qaytıwınan paydalanılatuǵın elektr stanciyası

76 Vulkanlarınıń aktivligi menen belgili Evropa mámleketleriniń qaysı birinde barlıq elektr energiyasınıń 1/3 bólegi geotermal elektr stanciyalarında islep shıǵarıladı?

A Ispaniya;

B Italiya;

C Islandiya;

D Irlandiya.

77 Dúnyadağı jámi elektr energiyası islep shıǵarıw kóleminiń qansha bólegi qayta tiklenetuǵın dereklerge (sol qatarda gidroelektr stanciyalarına) tuwrı keledi?

A 5 procentten kem;

B 10%;

C 15 %;

D 20 procentten artıq.

78 Qaysı mámleket dúnyada birinshi bolıp elektr energiyasınıń 50 procentten aslamın samal elektr stanciyalarında islep shıǵarǵan?

A Avstraliya;

B Daniya;

C AQSH;

D Ullı Britaniya.

79	Qaysı qalada quyash energiyasınan paydalanıw nátiyjelirek?
A	Kair;
B	Oslo;
C	London;
D	Moskva.

80	Dúnyadağı birinshi suw kóterilip-qaytıwınan paydalanılatuǵın elektr stanciyası qaysı mámlekette qurılǵan?
A	Yaponiya;
B	Ullı Britaniya;
C	Franciya;
D	AQSH.

81

Evropa Awqamında islep shıǵarılǵan elektr úskenelerinde «A klass» belgisi neni ańlatadı?

A

Úskeneler energiya únemlenetuǵın zavodlarda islep shıǵarılǵan.

B

Bul kúndelikli turmısta eń zıyanlı emes úskeneler.

C

Eń kúshli úskeneler.

D

Úskeneler paydalanılǵanda elektr energiyası onsha kóp sarplanbaydı.

82 Teplovizorlar qanday kórsetkishlerdi ólsheydi?

A Turaq jaylar hám jámiyetlik imaratlardıń trubalarındağı ıssılıq joǵaltıwları;

B hár qanday nárseniń júzi, máselen, úy diywallarında temperatura bólistiriliwi;

C sanaat kárxanalarınan atmosferaǵa karbonat angidrid shıǵarılıwı;

D bólmelerdi jılıtıw ushın jıllılıq sarplanıwı.

83 Imarat ishindegi hawa temperaturasın joqarılatıw ushın islengen qanday háreketler ekologiyalıq taza esaplanbaydı?

A Elektr jılıtqıshlardan paydalanıw;

B jılıtıw radiatorları artında jıllılıqtı qaytarıwshılardan paydalanıw;

C kiriw esigin suwıq ótkermeytuǵın material menen qaplaw;

D áynek jaydaǵı tesiklerdi jabıw.

84 Ne ushın energiya tejewshi lampochkalardan qımbatıraq bolsa da diodlı lampochkalardan paydalanıw jaqsıraq?

A Olar hár qıylı túrdegi jaqtılandırıw úskeneleri ushın sáykes keletuǵın hám de túrlishe

B Olardı ápiwayı shıǵındı qutılarına taslaw múmkin, arnawlı utilizaciya qaǵıydaların talap etpeydi;

C Quramında zıyanlı sınap zatı joq hám olar az energiya jumsaǵan halda ádewir uzaq waqıt xızmet etedi.

D Olar sınbaydı, sebebi oǵada shıdamlı plastmassadan islengen.

85 Uglerod izi degen ne?

A	Barlıq sanaat kárxanalarınan planetamız atmosferasına shıǵarılatuǵın karbonat angidrid taslandıları.
B	Jer júzindegi toǵaylardaǵı uglerod zapaslarınıń jıyındısı.
C	Shaxs, ónim, shólkem, ilaj, qala, mámleket tárepinen tikkeley yaki tikkeley emes shıǵarılatuǵın barlıq ıssıxana gazleri taslandıları jıyındısı.
D	Elektr energiyasın islep shıǵarıw ushın neft hám tábiyiy gazdı jaǵıw procesinde karbonat angidridke aylanatuǵın uglerod zapasları.

86 CO_2 ekvivalenti degen ne?

A bir neshe uqsas kárxana yamasa shólkemler tárepinen atmosferaǵa shıǵarılıp atırǵan karbonat angidrid kólemi.

B imaratlarda jıllılıq islep shıǵarıw ushın jumsalıp atırǵan janılǵını únemlew kólemi.

C ósimlik tárepinen ómiri dawamında jutılatuǵın CO_2 muǵdarı.

D esaplaw hám qabıl etiw qolaylı bolıwı ushın karbonat angidrid muǵdarına sáykeslestirilgen hár qanday jumıs procesinde bólinip shıǵatuǵın barlıq ıssıxana gazleri kólemi.

87 Turmıslıq ásbap-úskenelerdiń energiya nátiyjeliligin anıqlawǵa ne járdem beredi?

A energiya nátiyjeliligi etiketkaları;

B elektr esaplaǵısh kórsetkishleri;

C qurılmanıń islew múddeti;

D ásbap-úskeneler islep shıǵarılǵan material.

88	Bir adam yaki kompaniya ózi qaldırǵan uglerod izin qalay qaplawı múmkin?
A	Jańa energiya jaǵınan nátiyjeli ásbaplardı tańlaw;
B	Paydalanılmay turǵanda turmıslıq úskene hám shıraqlardı óshiriw;
C	Jaqtılandırıw úskeneleriniń sanın azaytıw;
D	Terek egiw.

89 Issıxana gazleriniń eń kóp muǵdarı qaysı transport túrine tuwra keledi?

A Temir jol;

B teńiz;

C aviaciya;

D avtomobil

90 «Karpul» degen ne?

A Quyash batareyasında isleytuǵın avtomobildiń jańa túri;

B basqa jolawshılar menen birgelikte avtomobil sayaxatları;

C avtomobil dvigatelleri ushın ekologiyalıq standart;

D elektromobiller ushın arnawlı toqtaw ornı.

91	Qala boylap háreketleniwdiń qaysı usılı klimat ushın eń zıyansız?
A	jámiyetlik transport, máselen, avtobus;
B	jeke transport quralları (az janılǵı sarplaytuǵın);
C	velosiped;
D	karpul - bir mashinada bir neshe adamnıń bir jerge, máselen, jumısqa birgelikte jetip alıwı.

92 Aktiv úy - bul tómendegi sıpatlamaǵa iye úy:

A energiya paydalanılmaydı;

B energiya islep shıǵarıladı;

C hámme nárse kompyuter sisteması tárepinen basqarıladı;

D ekologiyalıq háreket belsendileri jasaydı.

93 Arqada jaylasqan mámleketlerdegi passiv úy - bul tómendegi sıpatlamaǵa iye úy:

A	energiya paydalanılmaydı;
B	oǵada jaqsı izolyaciyalanǵan hám energiya derlik joǵaltılmaydı;
C	qurılıs normalarına sáykes kelmeydi;
D	kompyuter arqalı tártipke salıw qollanılmaydı.

94 Úydegi jıllılıqtıń úlken bólegi tómendegi jerden shıǵıp ketedi:

A pol;

B ayna;

C diywal;

D pátik.

95 Qaysı shıǵındınıń shiriwi ushın kóbirek waqıt kerek boladı?

A qaǵaz;

B azıq-awqat shıǵındıları;

C plastmassa;

D temir.

96 **Uglerod izin kemeytiw ushın dúkánǵa qanday sumka alıp barǵan jaqsıraq?**

A	ózińizdiń usınday maqsetlerde qollanılatuǵın sumkańız (polietilen paketińiz);
B	sumka kerek emes: dúkánda bir márte paydalanılatuǵın polietilen paket satıp alıw múmkin;
C	qaǵaz paket;
D	zıǵır yamasa paxta talshıǵınan islengen paket (sumka).

97 Ata-anańız benen birge satıp alatuǵın qaysi ónimlerde uglerod izi eń az?

A jergilikli islep shıǵarılǵan ónimler;

B mámlekettiń basqa aymaǵında islep shıǵarılǵan ónimler;

C qońsı mámleketlerden alıp kelingen ónimler;

D uzaq mámleketlerden alıp kelingen ekzotikalıq ónimler.

98 Qazan yaki tabadan energiya jağınan nátiyjeli paydalanıw boyınsha qaysı másláhát durıs?

A qaqpağı jabıq bolıwı kerek;

B ıdıstıń astıńǵı jaǵı iyilgen bolıwı kerek;

C astıńǵı jaǵı gorelkadan biraz kishi bolıwı kerek;

D ıdıs bárqulla ashıq bolıwı kerek.

99 Dúnyadağı birinshi aktiv úy qaysı mámlekette qurılǵan?

A Qıtay;

B Daniya;

C Ispaniya;

D AQSH.

100	Kioto protokolı qaysı mámlekette qabıl etilgen?
A	AQSH;
B	Yaponiya;
C	Germaniya;
D	Franciya.

Mektep oqıwshıları ushın tayarlanǵan «Klimat ózgeriwi» temasındaǵı viktorina

Juwaplar

Juwaplar

1. C	14. D	27. D	40. C	53. B	66. B	79. A	92. B
2. A	15. B	28. B	41. A	54. B	67. C	80. C	93. B
3. C	16. B	29. B	42. C	55. B	68. A	81. D	94. B
4. A	17. C	30. C	43. A	56. C	69. A	82. B	95. C
5. D	18. C	31. C	44. C	57. C	70. C	83. A	96. D
6. D	19. B	32. D	45. D	58. C	71. B	84. C	97. A
7. A	20. C	33. C	46. A	59. C	72. D	85. C	98. B
8. A	21. B	34. B	47. A	60. B	73. D	86. D	99. B
9. B	22. B	35. D	48. A	61. D	74. C	87. A	100. B
10. D	23. A	36. A	49. A	62. C	75. B	88. D	
11. D	24. A	37. B	50. D	63. B	76. C	89. D	
12. C	25. D	38. C	51. C	64. C	77. D	90. B	
13. C	26. D	39. A	52. C	65. A	78. B	91. C	